

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษา เรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อกระบวนการก่อรูปองค์กรประชาสังคมท้องถิ่นในทัศนะของคณพิการ : กรณีศึกษาชมรมผู้พิการตำบลสะตอ อำเภอเขาสมิง จังหวัดตราด ผู้วิจัยขอสรุปผลอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ดังนี้

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อศึกษาให้ทราบถึงระดับความคิดเห็นของคณพิการเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการจัดตั้งองค์กรประชาสังคมท้องถิ่นของชมรมผู้พิการตำบลสะตอ อำเภอเขาสมิง จังหวัดตราด
2. เพื่อศึกษาให้ทราบถึงความคิดเห็นของคณพิการเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารจัดการองค์กรประชาสังคมท้องถิ่นของชมรมผู้พิการตำบลสะตออำเภอเขาสมิง จังหวัดตราด

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเชิงสำรวจ

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ กลุ่มคณผู้พิการพื้นที่ตำบลสะตอ อำเภอเขาสมิงจังหวัดตราด ตั้งแต่เดือนธันวาคม พ.ศ. 2552 ถึงเดือนมีนาคม 2556 จำนวน 115 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaire) เกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อกระบวนการก่อรูปประชาสังคมท้องถิ่นในทัศนะของคณพิการ : กรณีศึกษาชมรมผู้พิการตำบลสะตอ อำเภอเขาสมิง จังหวัดตราดประกอบด้วยเนื้อหาสรุป ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของคณพิการที่อาศัยในเขตพื้นที่ตำบลสะตอ อำเภอเขาสมิง จังหวัดตราด

ตอนที่ 2 ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดตั้งชมรมผู้พิการตำบลสะตอในทัศนะของคณพิการ

ตอนที่ 3 ปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานของชมรมผู้พิการตำบลสะตอในทัศนะคณพิการ

ตอนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะปัจจัยที่มีผลต่อกระบวนการก่อรูปประชาสังคมท้องถิ่นในทัศนะของคณพิการ ตำบลสะตอ อำเภอเขาสมิง จังหวัดตราด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

นำผลที่ได้จากการทำแบบสอบถาม เรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อกระบวนการก่อรูปประชาสังคมท้องถิ่นในทัศนะของคณพิการ : กรณีศึกษาชมรมผู้พิการตำบลสะตอ อำเภอเขาสมิง จังหวัดตราด มาใช้ในแนวการสัมภาษณ์คณพิการและบุคคลที่เกี่ยวข้อง

การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อกระบวนการก่อรูปประชาสังคมท้องถิ่นในทัศนะของคนพิการ : กรณีศึกษาชมรมผู้พิการตำบลสะตอ อำเภอเขาสมิง จังหวัดตราด มีการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. การวิเคราะห์ตัวแปรส่วนบุคคล (ตัวแปรต้น) จะใช้ค่าสถิติเชิงพรรณนา คือ นำมาแจกแจงความถี่ (Frequency) คำนวณเป็นค่าร้อยละ (Percentage) แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางความเรียง
2. การวิเคราะห์ตัวแปรตามจะใช้ค่าสถิติเชิงพรรณนา โดยนำเสนอในรูปแบบของค่าเฉลี่ย (μ) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ)

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการวิเคราะห์ข้อมูล สถิติที่ใช้เป็นสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ และค่าเฉลี่ย สำหรับการวัดระดับความต้องการของผู้ตอบแบบสอบถามสร้างขึ้นตามลักษณะการสร้างแบบวัดทัศนคติที่เรียกว่า (Likert Scale)

การสัมภาษณ์เชิงคุณภาพ

วิธีการสัมภาษณ์ที่จะใช้ในการวิจัยนี้มีลักษณะเป็นการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi Structure Interview) โดยอาศัยแนวการสัมภาษณ์ (Interview Guide) เป็นเครื่องมือในการสัมภาษณ์ มีรูปแบบต่างๆ คือ

1. การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In Dept Interview) เป็นการใช้สัมภาษณ์เจาะลึกโดยกำหนดผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์ (Key Informants) ใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง เพื่อให้ได้รายละเอียดในประเด็นต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับศักยภาพคนพิการกับการสร้างประชาสังคมในท้องถิ่น เช่น การก่อตั้งองค์กรนอกรัฐหรือเคยมีส่วนเกี่ยวข้องกับการสร้างประชาสังคมของคนพิการ ตลอดจนผลกระทบที่เกิดขึ้นและแนวทางแก้ไข

2. การสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) บางครั้งเรียกกันว่า การสังเกตภาคสนาม (Field Observation) การสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม หมายถึง นักวิจัย หรือผู้สังเกตการณ์เข้าไปร่วมกิจกรรม หรือเข้าไปใช้ชีวิตร่วมในกลุ่มที่ศึกษา ผู้วิจัยอาจแสดงตน เป็นสมาชิกของกลุ่มหรือไม่แสดงตัวก็ได้ ผู้วิจัยไม่เพียงแต่รวบรวมข้อมูลจากกลุ่มที่ศึกษาเท่านั้น หากจะเข้าร่วมกับกลุ่มหรือองค์กรที่ตนศึกษา นักวิจัยจะเข้าไปร่วมในกลุ่มที่ตนศึกษามาน้อยเท่าใดขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของการวิจัยและต้องเข้าไปด้วยความระมัดระวัง ไม่ควรเข้าไปใกล้ชิดผู้สังเกตมากเกินไป หรือพยายามที่จะมีอิทธิพลเหนือสมาชิกในกลุ่มไม่ว่าทางใด

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อกระบวนการก่อรูปองค์กรประชาสังคมท้องถิ่นในทัศนะของคนพิการ : กรณีศึกษาชมรมผู้พิการตำบลสะตอ อำเภอเขาสมิง จังหวัดตราด สรุปผลการวิจัย ได้ดังนี้

ข้อค้นพบ ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 สามารถสรุปได้ว่า

ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดตั้งองค์กรประชาสังคมท้องถิ่นของชมรมผู้พิการตำบลสะตอ อำเภอเขาสมิง จังหวัดตราด สรุปได้ว่า ปัจจัยของบทบาทผู้นำ ปัจจัยของจิตสำนึกทางอัตลักษณ์ ปัจจัยของผลประโยชน์ และปัจจัยของเครือข่ายสังคม ล้วนแล้วแต่มีผลมากต่อการจัดตั้งองค์กรประชาสังคมท้องถิ่นของชมรมผู้พิการตำบลสะตอ อำเภอเขาสมิง จังหวัดตราด

ปัจจัยด้านบทบาทผู้นำ มีผลมากเนื่องจากชมรมผู้พิการตำบลสะตอจะมีการจัดประชุมในทุกๆ กลางเดือน เพื่อให้คณะกรรมการของชมรม และสมาชิกของชมรม เข้าร่วมประชุม เพื่อปรึกษาหารือกัน รวมทั้งการชักชวนคนพิการหรือผู้ดูแลคนพิการที่มีใช่เป็นคณะกรรมการก็สามารถมาร่วมประชุมเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลกันและกัน การพูดคุยถึงปัญหาอุปสรรคต่างๆ ในการดำเนินชีวิตประจำวัน ความเดือดร้อนในครอบครัวหรือแม้แต่การมีข้อคิดเห็นและเสนอแนะสิ่งที่เป็นประโยชน์ให้กับเพื่อนๆ คนพิการด้วยกัน เพื่อให้ชมรมฯ เป็นสื่อการในการร้องขอหรือออกความคิดเห็นต่อหน่วยงานรัฐ อีกทั้งมีการดำเนินการในกิจกรรมกองทุนฌาปนกิจของผู้พิการด้วยการต้องส่งจำนวนเงินฌาปนกิจที่คณะกรรมการในแต่ละหมู่และรายงานให้ที่ประชุมทราบเพื่อรวบรวมจำนวนเงินที่เก็บในแต่ละเดือน นำฝากเข้าบัญชีเงินฝากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรในทุกๆ เดือน มีการจัดวางแผนงานในกิจกรรม/โครงการที่จะดำเนินงานต่อไปไม่ว่าจะเป็นกิจกรรม/โครงการที่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากองค์การบริหารส่วนตำบลสะตอ กิจกรรม/โครงการได้รับการสนับสนุนจากวิทยาลัยชุมชนตราด กิจกรรม/โครงการของชมรมคนพิการจังหวัดตราดที่ได้มีการมาลงพื้นที่เพื่อทำกิจกรรม/โครงการร่วมมือกัน รวมไปถึงการลงพื้นที่เยี่ยมผู้พิการหลังการประชุมเสร็จสิ้นในวันนั้นๆ ตลอดจนกิจกรรมที่มีการจัดการประชุมใหญ่ประจำปีทุกๆ ปี ดังนั้น คนที่เป็นผู้นำจะต้องมีความเสียสละ มีความอดทน มีวิสัยทัศน์ในการทำงาน มีความกระตือรือร้น มีความคิดริเริ่ม มีความสามารถในการข้อขัดแย้งที่เกิดขึ้นในกลุ่ม มีการชักชวนคนพิการและผู้ดูแลคนพิการเข้าร่วมกันกิจกรรม/โครงการของชมรมให้มากขึ้น มีการสร้างเครือข่ายการทำงานเพื่อเป็นกลไกที่เสริมสร้างศักยภาพของการทำงานขององค์กรให้คนพิการมีความเข้มแข็งในหลายด้านการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การมอบหมายการรับผิดชอบในหน้าที่การงานตามขีดความสามารถที่ต่างกันร่วมมือดังกล่าวส่งผลถึงอำนาจการต่อรอง การพิทักษ์สิทธิ์ การผลักดันนโยบายให้กับคนพิการ การติดต่อประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง หรือแม้แต่การติดต่อประสานงานกับผู้นำชุมชนอื่น จะเป็นตัวอย่าง/แบบอย่างให้กับสมาชิกคนอื่นๆ มีวิสัยทัศน์ในการปกครอง เป็นผู้นำและนำพาให้ผู้พิการคนอื่นๆ สามารถมาจัดตั้งกลุ่มจัดตั้งชมรมได้ มีการประสานงานทั้งในองค์กรและนอกองค์กรได้เป็นอย่างดี ดังนั้นบทบาทของผู้นำจึงเป็นบทบาทที่สำคัญยิ่งในการที่นำพาชมรมผู้พิการตำบลสะตอให้ร่วมกันทำความดี ทำคุณประโยชน์ และมั่นคงตลอดไป

จิตสำนึกทางอัตลักษณ์ ก็เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่มีผลมากในการจัดตั้งชมรมผู้พิการตำบลสะตอ ในประเด็นของการตระหนักถึงศักดิ์ศรีของคนพิการ ทั้งนี้ เพราะผู้พิการต้องการความเข้าใจและการยอมรับจากสังคมทั่วไปและคนพิการด้วยกันเอง ทั้งในด้านความสามารถหรือศักยภาพของคนพิการ ความมีศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ที่เท่าเทียมกันระหว่างคนพิการและคนปกติต้องการการรวมกลุ่มหรือองค์กรที่ผู้พิการสามารถแสดงออกถึงศักยภาพและศักดิ์ศรีของคนพิการ เพื่อให้สังคมได้รับรู้ว่าคนพิการสามารถช่วยเหลือตัวเองหรือพึ่งพาตัวเองได้ คนพิการไม่ใช่ภาระสังคม เพื่อทำให้เกิดความภาคภูมิใจในตัวเองในครอบครัว ในชุมชนและสังคม และไม่ว่าจะเป็นคนกลุ่มใดก็ไม่สามารถเข้าใจคนพิการได้ดีกว่าคนพิการด้วยกัน การพัฒนาศักยภาพคนพิการก็เป็นการเตรียมความพร้อมในการทำงาน ทั้งด้านร่างกายและจิตใจ เพื่อให้คนพิการสามารถช่วยเหลือตนเองหรือสมาชิกด้วยกันได้อย่างยั่งยืน

ปัจจัยในผลประโยชน์ก็มีผลมากในการจัดตั้งชมรมผู้พิการตำบลสะตอเช่นกัน ไม่ว่าจะเป็นความต้องการให้มีการช่วยเหลือดูแลจากหน่วยงานภาครัฐที่มากขึ้น การได้รับเงินงบประมาณในการสนับสนุน การมีอาชีพเสริมสำหรับคนพิการ และสวัสดิการต่างๆ นอกเหนือจากเบี้ยความพิการ ส่วนแต่จะส่งผลให้ชมรมผู้พิการตำบลสะตอสามารถดำเนินงานในกิจกรรม/โครงการต่างๆ ได้อย่างต่อเนื่องเนื่องจากคนพิการมองเห็นถึงผลประโยชน์ทั้งหลายเหล่านั้นผ่านทางชมรม การจัดตั้งชมรมคนพิการหรือการเข้าร่วมเป็นสมาชิกชมรมเท่านั้น ที่จะนำมาซึ่งผลประโยชน์ให้กับตัวเอง เพื่อนสมาชิกคนพิการด้วยกัน และใช้ทำคุณประโยชน์เพื่อชุมชนและสังคมต่อไป

เครือข่ายสังคมเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่มีผลมากในการจัดตั้งชมรมผู้พิการตำบลสะตอ ไม่ว่าจะเป็นประเด็นของเครือข่ายคนพิการกับหน่วยงานราชการ หรือประเด็นเครือข่ายของผู้นำคนพิการ ส่วนแต่มีผลให้ชมรมฯ เป็นที่รู้จักในระดับอำเภอและระดับจังหวัดได้ ทั้งนี้ เพื่อเพิ่มโอกาสในการที่จะรับการส่งเสริมสนับสนุนในเรื่องต่างๆ จากหน่วยงานภาครัฐ หรือหน่วยงานอื่นๆ มากยิ่งขึ้น สำหรับการเป็นเครือข่ายของคนพิการทั่วไป และเครือข่ายคนพิการกับผู้นำอื่น มีผลในระดับปานกลางก็เนื่องจากในพื้นที่อื่นๆ ในจังหวัดตราด มีการรวมกลุ่มของคนพิการนั้นมีน้อยมาก อีกทั้งการจัดตั้งชมรมผู้พิการตำบลสะตอก็ได้อาศัยเครือข่ายคนพิการทั่วไปหรือเครือข่ายผู้นำอื่นในการจัดตั้งชมรมฯ เพียงแต่มีการเข้าร่วมประชุมทั่วไปและเป็นฝ่ายให้การแนะนำกับเครือข่ายอื่นๆ มากกว่า จึงส่งผลให้มีผลในการจัดตั้งชมรมผู้พิการตำบลสะตออยู่เพียงในระดับปานกลางเท่านั้น

ข้อค้นพบ ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 สามารถสรุปได้ว่า

ปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารจัดการองค์กรประชาสังคมท้องถิ่นของชมรมผู้พิการตำบลสะตอ อำเภอเขาสมิง จังหวัดตราด สรุปได้ว่า ปัจจัยจากผลงานของชมรม ปัจจัยจากภาวะผู้นำ ปัจจัยจากการ

มีส่วนร่วมของชมรม และปัจจัยจากการจัดหาทรัพยากร ล้วนแล้วแต่มีผลมากต่อการดำเนินงานและการคงอยู่ขององค์กรประชาสังคมท้องถิ่นของชมรมผู้พิการตำบลสะตอ อำเภอเขาสมิง จังหวัดตราด

จากการสัมภาษณ์ในเชิงคุณภาพจากคณะกรรมการของชมรมผู้พิการตำบลสะตอ ผู้วิจัยพบว่า การที่กลุ่มตัวอย่างคนพิการเห็นว่า ปัจจัยทั้งสี่มีผลมากต่อการดำเนินงานของชมรมฯ เนื่องมาจากเหตุผลดังนี้ การจัดตั้งกองทุนฌาปนกิจผู้พิการตำบลสะตอที่มีการจัดตั้งพร้อมๆ กับการจัดตั้งชมรมผู้พิการตำบลสะตอ อีกทั้งมีการจัดประชุมใหญ่และทำบุญประจำปีที่มีการวางแผนงาน มีการให้ความรู้ในสิทธิต่างๆ ของคนพิการ มีการเชิญหน่วยงานสาธารณสุขมาให้ความรู้ในการฟื้นฟูสุขภาพร่างกาย การให้ความรู้ในการออกกำลังกายที่เหมาะสมสำหรับคนพิการ รวมทั้งการจัดประชุมทุกๆ เดือน เพื่อให้คณะกรรมการได้มีการจัดส่งเงินฌาปนกิจและรายงานจำนวนเงินเป็นประจำทุกๆ เดือน มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร วางแผนงานในการปฏิบัติงานที่ได้รับการสนับสนุนกิจกรรม/โครงการที่จะดำเนินงานต่อไป รวมไปถึงโครงการเลี้ยงปลาในบ่อดิน ภายใต้อาคารฟื้นฟูและพัฒนาศักยภาพคนพิการตำบลสะตอขององค์การบริหารส่วนตำบลสะตอเพื่อนำดอกผลที่ได้รับเป็นสวัสดิการในการลงพื้นที่เยี่ยมบ้านคนพิการและ โครงการเพิ่ม โอกาสทางการศึกษาและอาชีพคนพิการของวิทยาลัยชุมชนตราด ภายใต้อาคารจัดการความรู้เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนที่มีการต่อยอดกิจกรรม/โครงการให้ได้รับประโยชน์ทางในรูปแบบของกลุ่มและรูปแบบของครัวเรือนอย่างต่อเนื่อง จนถึงปัจจุบัน ดังนั้น ผลงานของชมรมที่ผ่านมาและการดำเนิน โครงการ/กิจกรรมต่างๆ ของชมรมมาอย่างต่อเนื่อง จึงเป็นที่ประจักษ์แก่คนทั่วไป ผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นต่อผู้พิการในพื้นที่อย่างเป็นรูปธรรม ทั้งผลประโยชน์ในรูปของเงินและผลประโยชน์ในรูปแบบอื่นๆ ที่ไม่ใช่ตัวเงิน เช่น การสนับสนุนอาชีพคนพิการ การช่วยเหลือดูแล และสวัสดิการด้านอื่นๆ นอกเหนือจากเบี้ยความพิการที่ได้รับ มีผลทำให้คุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของสมาชิกชมรมผู้พิการดีขึ้น ซึ่งส่งผลต่อการดำเนินงานและการคงอยู่ของชมรมฯ

ภาวะผู้นำ มีผลมากต่อการดำเนินงานของชมรมฯ ก็เพราะว่า การที่ใครคนใดจะเป็นผู้นำต้องมีจิตอาสา มีความคิดก้าวหน้า กล้าคิดกล้าทำ มีความเสียสละทุ่มเททั้งแรงกายแรงใจในการทำงานเพื่อช่วยเหลือผู้พิการในพื้นที่ มีเครือข่ายสายสัมพันธ์กับผู้นำองค์กรอื่นๆ ตลอดจนการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติงานช่วยเหลือดูแลผู้พิการ สามารถจัดการวางแผนในการดำเนินงาน และการปฏิบัติงานได้เป็นอย่างดี และสามารถมอบหมายงานได้ตรงกับศักยภาพของคนพิการ จากเหตุผลต่างๆ ดังกล่าวส่งผลถึงภาวะผู้นำที่มีอำนาจต่อรอง การพิทักษ์สิทธิ์ การผลักดันนโยบายต่างๆ กับหน่วยงานของภาครัฐ เกิดความศรัทธาและความเชื่อมั่นที่สมาชิกมีต่อผู้นำของชมรมฯ

การมีส่วนร่วมของสมาชิก มีผลมากต่อการดำเนินงานของชมรมฯ ก็เพราะว่าการเข้าร่วมจัดทำแผนพัฒนาตำบลสะตอและการเข้าร่วมเวทีประชาคมทั้งในระดับกลุ่ม ระดับหมู่บ้าน และระดับตำบล การร่วมตัดสินใจเลือกกิจกรรม/โครงการ รวมทั้งการร่วมติดตามและประเมินผลกิจกรรม/โครงการถือว่าเป็นการเปิดโอกาสให้คนพิการเข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นได้เข้าร่วม

ในการรับรู้ เรียนรู้ ทำความเข้าใจ ร่วมแสดงทัศนะ ร่วมเสนอปัญหา/ประเด็นที่สำคัญที่เกี่ยวข้องร่วมคิด แนวทางการแก้ไขปัญหา ตัดสินใจ และร่วมกระบวนการพัฒนาในฐานะเป็นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการ ดำเนินกิจกรรม/โครงการของคนพิการ ผู้ดูแลคนพิการ และครอบครัวคนพิการ โดยตรง เพื่อจะช่วยให้ คนพิการได้เรียนรู้ ได้ประสบการณ์และเป็นการสมัครสมานสามัคคีในหมู่คนพิการด้วยกัน อีกทั้งยัง ได้รับการสนับสนุนกิจกรรม/โครงการอย่างต่อเนื่องจากหน่วยงานภาครัฐอีกด้วย

การจัดหาทรัพยากรมีผลมากต่อการดำเนินงานของชมรมฯ เพราะว่า การขอรับสนับสนุน งบประมาณจากหน่วยงานราชการ การมีบุคลากรทำงานประจำ การมีทักษะในการทำกิจกรรม/โครงการ ทำให้ชมรมมีความพร้อม มีความเชื่อมั่น มีกำลังใจ รวมไปถึงการได้รับการพัฒนาศักยภาพที่มากขึ้น เพื่อให้การดำเนินงานสำเร็จลุล่วงให้ตรงตามวัตถุประสงค์มากที่สุด ถึงแม้ว่าจะมีปัญหาหรืออุปสรรค ประชาชนในชุมชนก็ยังให้ความร่วมมือทั้งวัสดุอุปกรณ์ ทั้งงบประมาณ อีกทั้งช่วย “เอาแรง” เพื่อให้ งานสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี อาทิเช่น การจัดประชุมใหญ่ประจำปี จะมีประชาชนในชุมชน เข้าร่วมกิจกรรม/โครงการมากมาย และจะช่วยในเรื่องอาหาร ผลไม้ อาสาช่วยแรงในการจัดสถานที่ และวัสดุอุปกรณ์ในการจัดประชุม ดังนั้น การจัดหาทรัพยากรก็เป็นอีกปัจจัยหนึ่งในการดำเนินงาน ของชมรมผู้พิการตำบลสะตอ เพื่อให้ได้การพัฒนาศักยภาพของคนพิการในตำบลสะตอ อำเภอเขาสมิง จังหวัดตราด

ดังนั้น การก่อตั้งและการบริหารจัดการของชมรมผู้พิการตำบลสะตอ อำเภอเขาสมิง จังหวัด ตราด ที่เกิดจากการรวมกลุ่มของคนพิการ โดยมีแกนนำของกลุ่มที่ก่อให้เกิดการปฏิสัมพันธ์ระหว่าง คนพิการด้วยกันเข้าใจกัน และแสดงให้เห็นถึงศักยภาพของคนพิการในการทำงาน ทำผลงาน เพื่อให้ ได้มาซึ่งความต้องการที่จะให้หน่วยงานภาครัฐเข้ามาช่วยเหลือส่งเสริมและสนับสนุนสวัสดิการในด้าน ต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นสวัสดิการด้านสังคม สวัสดิการด้านอาชีพ สวัสดิการด้านการศึกษา หรือแม้แต่ สวัสดิการทางการแพทย์ที่จะช่วยเหลือคนพิการมากขึ้น นับว่าเป็นก้าวแรกในการสะท้อนสังคม ให้เห็นถึงความตั้งใจ ความอดทนและความเสียสละของคนพิการกลุ่มเล็กๆ กลุ่มหนึ่ง ที่ต้องการ จะก้าวไปสู่การเป็นองค์กรประชาสังคมท้องถิ่น ที่เรียกว่า “ทฤษฎีรัฐสวัสดิการ” (Welfare State Theory)

อภิปรายผลการวิจัย

การวิเคราะห์องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัย ผู้วิจัยอภิปรายข้อค้นพบที่ได้ ดังนี้

จากการศึกษาในภาคินพนธ์นี้จะพบว่า ผลการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการจัดตั้งและการ บริหารจัดการองค์กรประชาสังคมท้องถิ่นของชมรมผู้พิการตำบลสะตอนั้น ก็จะมีปัจจัยที่เกี่ยวข้อง คือ

1. บทบาทของผู้นำในการจัดการประชุมเพื่อให้ข้อมูลแก่คนพิการ การชักชวนคนพิการ เข้าร่วมจัดตั้งชมรม การติดต่อประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และการติดต่อประสานงานกับ ผู้นำชุมชนอื่น ซึ่งเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดในการจัดตั้งชมรมผู้พิการตำบลสะตอ

2. ผลงานของชมรมในการตั้งกองทุนฌาปนกิจผู้พิการ การจัดประชุมใหญ่และทำบุญประจำปี การจัดประชุมทุกๆ เดือน โครงการเลี้ยงปลาในบ่อดิน ภายใต้โครงการฟื้นฟูและพัฒนา ศักยภาพคนพิการตำบลสะตอขององค์การบริหารส่วนตำบลสะตอ การลงพื้นที่เยี่ยมบ้านคนพิการ และโครงการเพิ่มโอกาสทางการศึกษาและอาชีพคนพิการของวิทยาลัยชุมชนนราธิวาส ภายใต้โครงการจัดการความรู้เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนล้วนแต่เป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดในการดำเนินงานของชมรมผู้พิการตำบลสะตอ

3. ปัจจัยเสริมอื่นๆ ที่สำคัญ ได้แก่

3.1 ปัจจัยเสริมในการจัดตั้งชมรมผู้พิการตำบลสะตอ

3.1.1 จิตสำนึกทางอัตลักษณ์ในการตระหนักถึงศักดิ์ศรีของคนพิการ คนพิการด้วยกันเข้าใจกันได้ดีกว่าคนทั่วไป และศักยภาพของคนพิการ

3.1.2 ผลประโยชน์จากการช่วยเหลือจากหน่วยงานภาคความรู้ที่มากขึ้น งบประมาณการสนับสนุนชมรม การมีอาชีพเสริมสำหรับคนพิการ และสวัสดิการต่างๆ นอกเหนือจากเบี้ยความพิการ

3.1.3 เครือข่ายทางสังคมจากการที่มีเครือข่ายคนพิการกับหน่วยงานราชการ และเครือข่ายของผู้นำคนพิการ

3.2 ปัจจัยเสริมในการดำเนินงานของชมรมผู้พิการตำบลสะตอ

3.2.1 ภาวะผู้นำ ผู้นำต้องมีความเสียสละมีการวางแผนการดำเนินงานการปฏิบัติงาน และการมอบหมายงาน

3.2.2 การมีส่วนร่วมของสมาชิกในการเข้าร่วมจัดทำแผนพัฒนาตำบลสะตอ การร่วมเวทีประชาคม การเข้าร่วมดำเนินกิจกรรม/โครงการ การร่วมตัดสินใจเลือกกิจกรรม/โครงการ และการร่วมติดตามและประเมินผลกิจกรรม/โครงการ

3.3.3 การจัดหาทรัพยากร โดยการขอรับสนับสนุนงบประมาณจากหน่วยงานราชการ การมีบุคลากรทำงานประจำ และการมีทักษะในการทำกิจกรรม/โครงการ

จะเห็นได้ว่าผลการศึกษาที่เกี่ยวข้องนี้ สอดคล้องกับทฤษฎีการจัดตั้งและการบริหารจัดการองค์กรประชาสังคม เรียกว่า “ทฤษฎีรัฐสวัสดิการ” Welfare State Theory (Weisbrod) ทฤษฎีนี้เชื่อว่า สถานภาพและบทบาทขององค์กรประชาสังคมขึ้นอยู่กับการที่รัฐสามารถให้สวัสดิการสังคมแก่ประชาชนมากน้อยเพียงใด ถ้าสังคมใดมีการพัฒนาทางเศรษฐกิจสูงและรัฐสามารถจัดสวัสดิการทางสังคมให้แก่ประชาชนได้ บทบาทขององค์กรประชาสังคมก็จะน้อย เพราะสังคมไม่มีความต้องการ ในขณะที่เดียวกัน ในสังคมที่พัฒนาแล้วและรัฐบาลจัดเก็บภาษีได้รวมถึงประชาชนมีเงินเหลือใช้ ปัจเจกชนหลายคนก็ยังต้องการจะตอบสนองความต้องการของสังคมด้วยตนเอง มีการ

บริจาคให้แก่ผู้ยากจน ในกรณีนี้สวัสดิการทางสังคมจะเห็นได้ทั้งในรูปของภาครัฐและภาคเอกชน แต่ในประเทศด้อยพัฒนาที่รัฐไม่สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้ บางครั้งบทบาทและสถานภาพขององค์กรทางสังคมยังไม่ได้รับการยอมรับ เนื่องจากนโยบายของรัฐด้านอื่นที่เข้ามาสกัดกั้นการเติบโตขององค์กรทางสังคม กรณีของประเทศไทยช่วงรัฐบาลเผด็จการ นโยบายเรื่องความมั่นคงของชาติทำให้รัฐควบคุมการจัดตั้งสมาคม มูลนิธิและองค์กรทางสังคมนรูปแบบอื่น

ดังนั้น สามารถอธิบายได้ว่า การจัดตั้งและการบริหารจัดการองค์กรประชาสังคมท้องถิ่นของชมรมผู้พิการตำบลสะตอ นั้น เกิดขึ้นจากการรวมกลุ่มของคนพิการ โดยมีแกนนำของกลุ่มที่ก่อให้เกิดการปฏิสัมพันธ์ระหว่างคนพิการด้วยกันเข้าใจกัน และแสดงให้เห็นถึงศักยภาพของคนพิการในการทำงาน ทำผลงาน เพื่อให้ได้มาซึ่งความต้องการที่จะให้หน่วยงานภาครัฐเข้ามาช่วยเหลือส่งเสริมและสนับสนุนสวัสดิการในด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นสวัสดิการด้านสังคม สวัสดิการด้านอาชีพ สวัสดิการด้านการศึกษา หรือแม้แต่สวัสดิการทางการแพทย์ที่จะช่วยเหลือคนพิการมากขึ้น

ข้อเสนอแนะ

จากข้อค้นพบที่ได้จากการศึกษา ผู้วิจัยเห็นว่าควรมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ขยายผลรูปแบบของการจัดตั้งและการดำเนินงานขององค์กรประชาสังคมในท้องถิ่นของชมรมผู้พิการตำบลสะตอ อำเภอเขาสมิง จังหวัดตราด โดยการพัฒนาศักยภาพของผู้นำชมรมผู้พิการตำบลสะตอ เพื่อให้ผู้นำคนพิการมีความรู้ความสามารถ เสริมสร้างทักษะและประสบการณ์ในการดำเนินกิจกรรม ด้านการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการในพื้นที่ และมีคุณสมบัติเป็นแกนนำหรือข่ายที่ดีไว้รองรับการทำงานร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคีเครือข่ายในชุมชนในอนาคต อีกทั้งให้ผู้นำคนพิการได้มีโอกาสเรียนรู้ ถ่ายทอดและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการทำงานกับผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคีเครือข่ายในชุมชน และเพื่อใช้เป็นกลไกในการติดต่อประสานงานและผลักดันข้อเสนอ นโยบายและยุทธศาสตร์ด้านการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการให้เกิดผลงานอย่างต่อเนื่องของชมรมผู้พิการตำบลสะตอในทางปฏิบัติต่อไป

2. รูปแบบของการจัดตั้งและการดำเนินงานของกลุ่ม/ชมรมของคนพิการ ที่ควรเป็นตัวอย่างในพื้นที่อื่น จะต้องอาศัยปัจจัยที่สำคัญ ดังต่อไปนี้

- 2.1 บทบาทของผู้นำในการจัดการประชุมเพื่อให้ข้อมูลแก่คนพิการ
- 2.2 จิตสำนึกทางอัตลักษณ์ในการตระหนักถึงศักดิ์ศรีของคนพิการ
- 2.3 ผลประโยชน์ได้รับการช่วยเหลือและการดูแลจากหน่วยงานภาครัฐที่มากขึ้น
- 2.4 เครือข่ายทางสังคมจากการสร้างเครือข่ายคนพิการกับหน่วยงานราชการ

2.5 ผลงานของชมรมในการจัดตั้งกองทุนฌาปนกิจผู้พิการ

2.6 ภาวะผู้นำที่จะต้องมีความเสียสละอย่างสูง

2.7 การมีส่วนร่วมของสมาชิกของคณพิการ ในการเข้าร่วมการจัดทำแผนพัฒนาตำบลเพื่อให้ตรงตามความต้องการของคนพิการมากที่สุด

2.8 การจัดหาทรัพยากร โดยการขอรับสนับสนุนงบประมาณจากหน่วยงานราชการ เพื่อให้กลุ่ม/ชมรมสามารถขับเคลื่อนได้อย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

หลังจากที่ได้ดำเนินการวิจัย เรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อกระบวนการก่อรูปองค์กรประชาสังคมท้องถิ่นในทัศนะของคนพิการ : กรณีศึกษาชมรมผู้พิการตำบลสะตอ อำเภอเขาสมิง จังหวัดตราด เป็นที่เรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยเห็นว่าควรมีการดำเนินวิจัยหลังจากนี้ คือ

1. ควรมีการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อกระบวนการก่อรูปองค์กรประชาสังคมท้องถิ่นในทัศนะของคนพิการภาพรวมทั้งจังหวัดเพื่อทำการเปรียบเทียบถึงองค์กรประชาสังคมในแต่ละพื้นที่ และทำให้ได้มาซึ่งตัวชี้วัดที่ใช้เป็นมาตรฐานได้

2. ควรทำการศึกษาวิจัยในเชิงคุณภาพ ด้านของปัจจัยที่มีผลต่อกระบวนการก่อรูปองค์กรประชาสังคมท้องถิ่นในทัศนะของคนพิการด้วยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกเพื่อให้ได้ซึ่งคำตอบเพิ่มเติมที่ละเอียดอ่อนตรงกับประเด็นที่ต้องการศึกษา ปรัชญาการณที่มีความสลับซับซ้อน มิติทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมที่เข้ามาเกี่ยวข้อง สิ่งเหล่านี้มิได้เกิดขึ้นอย่างโดดเดี่ยวแต่มีความสัมพันธ์กัน จึงต้องมองอย่างองค์รวม (Holistic View) ข้อมูลเหล่านี้เป็นเรื่องที่ต้องการรายละเอียด ซึ่งไม่ใช่เพียงแค่การสำรวจหรือแจกแบบสอบถามเท่านั้น เพราะข้อมูลส่วนใหญ่จะมาจากกรมองปรากฏการณ์จากความคิดของผู้ให้ข้อมูล สิ่งเหล่านี้ต้องการการตีความที่ลึกซึ้งจากความหมายที่ซ่อนอยู่ ในการศึกษาเรื่องการเสริมอำนาจและคุณภาพชีวิตของคนพิการจำเป็นต้องเข้าใจในระบบคิด ความเชื่อ และการมองโลกของคนพิการด้วย ซึ่งการเก็บข้อมูลโดยแจกแบบสอบถามเพียงครั้งเดียวเป็นสิ่งที่ไปไม่ได้ เพราะผู้วิจัยต้องซักถามผู้ให้ข้อมูลอย่างละเอียดให้เข้าใจว่า การสื่อสารระหว่างทั้งสองฝ่ายตรงกัน เพราะข้อมูลที่ได้จะต้องสะท้อนระบบคิดของผู้ตอบจริงๆ

3. ปัจจัยที่มีผลต่อกระบวนการก่อรูปองค์กรประชาสังคมท้องถิ่นในทัศนะของคนพิการ ได้มีการพัฒนาตรงตามความต้องการของประชาสังคมคนพิการอย่างแท้จริง ดังนั้นในการทำวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาโดยเน้นหรือให้ความสำคัญตามตัวแปรด้านต่างๆ ของผลการศึกษา เช่น การสร้างตัวแปรในด้านสุขภาพจิต เพื่อจะทำให้สามารถวิเคราะห์สภาพจิตใจของคนพิการหรือผู้ดูแลคนพิการ และเพื่อจะได้เป็นการป้องกันสภาวะทางจิตที่รู้สึกลึกลับคึดในขณะนั้น ได้อีกด้วย ซึ่งจะเป็นการนำไปสู่การบำบัดฟื้นฟูสภาพจิตใจได้ในอีกทางหนึ่ง

คนพิการทุกๆ คน ไม่ว่าชาติไหนในโลกนี้ ล้วนแต่มีความต้องการที่ให้คนในครอบครัว คนในชุมชน คนในสังคมให้โอกาสการดำเนินชีวิตมากกว่าความสงสารหรือมานั่งรอรับการช่วยเหลือ

เพียงอย่างเดียว หากพวกเขาได้รับโอกาสต่างๆ เช่น การเข้าถึงสิทธิขั้นพื้นฐานไม่ว่าจะเป็นการศึกษา การเดินทาง การบำบัดฟื้นฟูสุขภาพ ก็จะช่วยให้พวกเขาสามารถดำเนินชีวิตต่อไปได้ด้วยตัวเอง หรือที่เรียกว่า “การดำรงชีวิตอิสระ” (Independent Living) จะช่วยทำให้คนพิการที่ช่วยเหลือตัวเองไม่ได้ กลับคืนสู่สังคมโดยสามารถดำรงชีวิตอิสระได้สำเร็จ เปลี่ยนจากคนที่ท้อแท้สิ้นหวัง ให้กลายเป็นผู้ที่มีความเชื่อมั่นตัวเอง เต็มไปด้วยพลังที่ยืนบนขาของตัวเองอย่างกล้าหาญไม่ต้องพึ่งพาคนอื่น โดยไม่ต้องเป็นภาระของครอบครัว ชุมชนและสังคมอย่างที่บางคนเข้าใจ

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี